

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Інститут практичної культурології та арт-менеджменту

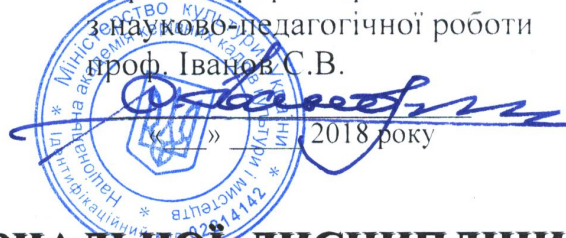
Кафедра культурології та інформаційних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

проф. Іванов С.В.

2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інтелектуальна свобода та доступність інформації»

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньо-науковий рівень Третій (доктор філософії)

освітньо-наукова програма Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

вид дисципліни вибіркова навчальна дисципліна

Форма навчання денна

Навчальний рік 2018/2019

Кількість кредитів ECTS 3

Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Форма підсумкового контролю диф. залік

Викладач: Загуменна Віра Вікторівна канд. пед. наук, професор

Пролонговано: на 2019/2020 н.р. _____ (Загуменна В.В.) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ - 2018

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна свобода та доступність інформації» відноситься до дисциплін вільного вибору студента, що викладається на I семестрі з «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» і ґрунтується на знаннях, котрі отримані в результаті засвоєння дисциплін першого бакалаврського та другого магістерського рівнів. Дисципліна «Інтелектуальна свобода та доступність інформації» знайомить аспірантів із сутністю концепції інтелектуальної свободи, розширенням функцій бібліотеки в умовах переходу до суспільства знань, питаннями цензури в бібліотечно-інформаційній діяльності, а також з морально-етичними засадами бібліотечної професії та проблемами забезпечення конфіденційності у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні.

Навчальна дисципліна розроблена відповідно до наказу № 105-о від 11 вересня 2017 року . «Про закріплення навчальних дисциплін за кафедрами на 2017–2018 н. р.».

2. Мета дисципліни:

формування у студентів цілісної системи знань та базових навичок професійної діяльності (аналітичної, наукової, консультативної, інформаційної, комунікативної) в сфері інтелектуальної свободи та доступності інформації.

3. Завдання:

- оволодіти знаннями щодо сутності концепції інтелектуальної свободи та ролі бібліотек у її реалізації;
- поглибити знання про функції бібліотек і доступність до інформації в умовах переходу до суспільства знань;
- допомогти зорієнтуватися в проблемі протидії цензурі в діяльності бібліотек;
- сформувати розуміння важливості вільного доступу та обміну інформацією для активізації міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва;
- поглибити знання щодо етичних засад бібліотечної професії;
- допомогти оволодіти знаннями і навичками забезпечення конфіденційності бібліотечного обслуговування та даних про користувача.

4. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни

1. Знання

- теоретичних основ та визначення базових понять і основних термінів;
- специфіки розширення функцій бібліотек і проблем вирішення доступності до інформації та бібліотечних ресурсів в умовах переходу до суспільства знань;
- сутності бібліотечно-інформаційної політики з огляду на забезпечення інтелектуальної свободи та доступності до інформації;
- сучасних підходів до міжнародного бібліотечного співробітництва на основі принципу вільного доступу та обміну інформацією;
- основ бібліотечної етики та Кодексу етики Української бібліотечної асоціації ;
- механізмів забезпечення конфіденційності бібліотечного обслуговування та даних про користувача;
- кращого досвіду адвокаційної діяльності бібліотечних асоціацій щодо захисту інтелектуальної свободи та забезпечення доступності до ресурсів бібліотек.

2. Вміння

- визначати функції бібліотеки щодо забезпечення інтелектуальної свободи та доступності до інформації в умовах переходу до суспільства знань;
- аналізувати інформаційно-бібліотечну політику з огляду на забезпечення інтелектуальної свободи;

- формулювати завдання бібліотеки щодо забезпечення інтелектуальної свободи та доступності до інформації;
- застосовувати основні принципи професійної етики бібліотекаря;
- забезпечувати конфіденційність бібліотечного обслуговування та даних про користувача;
- протистояти цензурі в бібліотечно-інформаційній діяльності;
- ефективно використовувати рекомендації та досвід міжнародних і національних бібліотечних об'єднань для покращання доступу до інформації в бібліотеках.

3. Володіння навичками

- проведення наукових досліджень;
- критичного мислення та прийняття відповідальних рішень та ініціативної поведінки;
- аналізу доступності до інформації та бібліотечно-інформаційних ресурсів у конкретній інформаційній установі;
- узагальнення та синтезу отриманої інформації;
- управління інформацією;
- оцінки та забезпечення якості виконання науково-дослідної роботи.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати теоретичні основи інтелектуальної свободи та визначення базових понять і основних термінів	Лекції	Опитування, перевірка виконання завдань	20%
1.2	Вміти визначати функції бібліотек і проблем вирішення доступності до інформації та бібліотечних ресурсів в умовах переходу до суспільства знань	Лекції	Опитування, перевірка виконання завдань	10%
2.1	Знати сутність інформаційної політики щодо діяльності бібліотек	Лекції	Опитування, перевірка виконання завдань	10%
2.2	Вміти аналізувати інформаційно-бібліотечну політику з огляду на забезпечення інтелектуальної свободи та доступності до інформації	Лекції	Опитування, перевірка виконання завдань	15%
3.1	Знати механізми забезпечення конфіденційності бібліотечного обслуговування та даних про користувача	Лекції	Опитування	15%
3.2	Вміти протистояти цензурі в бібліотечно-інформаційній діяльності	Лекції	Опитування, перевірка виконання завдань	10%
4.1	Застосовувати отримані знання; оволодіти навичками критичного мислення та прийняття	Дискусія	Диф.залік	20%

відповідальних рішень та ініціативної поведінки; отримати практично орієнтовані знання узагальнення та синтезу отриманої інформації			
---	--	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)					
Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого	ПРН 1	ПРН 2			
Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з інформаційних ресурсів, різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань			ПРН 3		
Спроможність орієнтуватися у різних поглядах на проблему та шляхи її розв'язання, формувати власну думку; уміти формулювати задачу, аргументовано обирати оптимальні шляхи розв'язання.				ПРН 5	
Здатність самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням норм професійної етики					ПРН 4
Формулювати висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів					ПРН 7

7. Схема формування оцінки (згідно п.7 «Положення про організацію освітнього процесу в НАКККіМ» (від 31 жовтня 2018 р. наказ №187-0)).

Система оцінювання охоплює вхідний, поточний, модульний і підсумковий контролю. Результати навчання здобувачів вищої освіти в Академії оцінюють за шкалою Академії, чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), шкалою ЄКТС («А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»).

7.1. Форми оцінювання студентів:

семестрове оцінювання (максимальна кількість балів / мінімальна кількість балів для отримання позитивної оцінки):

- 1) семінарські заняття – 20;
- 2) самостійна робота – 60;
- 3) підсумковий модульний контроль – 20.

підсумкове оцінювання – диференційований залік.

7.2. Організація оцінювання:

Контроль за якістю навчання студента здійснюється за 100-бальною системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем 3-х змістових розділів (бали, бали, отримані за роботу на практичних заняттях; отримані за виконання самостійних завдань), а також бали, які отримані за підсумковий модульний контроль.

Перелік самостійних завдань є складовою в Робочій програмі навчальної дисципліни "Прикладна культурологія".

Зміст курсу поділений на три змістовні розділи. Кожний змістовий розділ включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються контролем рівня засвоєння якості програмного матеріалу відповідної частини курсу.

Розподіл балів (максимум)

Поточний контроль						Підсумковий модульний контроль
Змістовний розділ 1 30 балів		Змістовний розділ 2 20 балів		Змістовний розділ 3 30 балів		
Практичні 18 балів	Самостійна 12 балів	Практичні 12 балів	Самостійна 8 балів	Практичні 18 балів	Самостійна 12 балів	20 балів
T1 – 6	T1 – 4	T4 – 6	T4 – 4	T6 – 6	T6 – 4	
T2 – 6	T2 – 4	T5 – 6	T5 – 4	T7 – 6	T7 – 4	
T3 – 6	T3 – 4			T8 – 6	T8 – 4	

T1–T8 – номер теми

Студент допускається до складання диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою навчальної дисципліни.

Диференційований залік проводиться окремих заняттям відповідно до розкладу після останнього заняття.

Присутність усіх здобувачів вищої освіти на диференційному заліку обов'язкова.

Під час диференційного заліку викладач оголошує загальну кількість накопичених здобувачем вищої освіти за результатами проміжного контролю балів. Якщо здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, то диференційований залік може бути виставлений за цими результатами на момент проведення заліку. У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік з усієї програми навчальної дисципліни.

При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали. У разі неявки набрані бали за результатами підсумкового модульного контролю не виставляються. У відомості підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти викладач робить запис «не з'явився». Результати диференційованого заліку оцінюють за 100-бальною шкалою Академії, яка переводиться в національну чотирибальну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і шкалу ЄКТС.

7.3. Таблиця відповідності шкал оцінювання

Оцінка за шкалою Академії (бали)	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за чотирибальною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	Незадовільно
1–34	F	

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план 14 занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
Частина 1. Інтелектуальна свобода та місія бібліотеки				
1.	Концепція інтелектуальної свободи	4		4
2.	Доступність інформації та розширення функцій бібліотеки в умовах переходу до суспільства знань	2		6
3.	Інтелектуальна свобода та бібліотечно-інформаційна політика держави	2		6
4.	Бібліотека та цензура	2		6
5.	Вільний доступ і обмін інформацією як умова міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва	4		6
6.	Конфіденційність у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні	2		6
	Індивідуальна робота 1		1	2
	Контрольна робота з теми ЗМ1 (тест)			
Частина 2. Професійна етика бібліотекаря та роль бібліотечної громадськості в забезпеченні принципу інтелектуальної свободи				
7.	Кодекс етики бібліотекаря та морально-етичні норми бібліотечно-інформаційного обслуговування	4		6
8.	Конфіденційність у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні	2		6
9.	Бібліотечні асоціації: нормотворчість, контроль, навчання	4		6
10.	Форми і методи адвокації інтелектуальної свободи бібліотечними асоціаціями	2		6
	Індивідуальна робота 2		1	2
	Контрольна робота з теми ЗМ2 (тест)			
	Всього:	28		62

*Примітка: слід зазначити також теми, винесені на самостійне вивчення

Загальний обсяг 90 год.¹, в тому числі (вибрати необхідне):

Лекцій –28 год.

Самостійна робота –62 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базові)

1. Конституція України : офіц. вид. / Верховна Рада України. — К. : Парламентське вид-во, 2006. — 59с. — (Серія "Закони України").

2. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про інформацію" [Електронний ресурс]. – Доступ до документу : <http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=hotline&file=354322-13012011-0.txt&code=2938-17>

Загальна кількість годин, відведених на дану дисципліну згідно навчального плану.

3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 25 січ. 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 7. – Ст.45.
4. Закон України про внесення змін до Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» // Бібл. планета. – 2009. - № 3. – С. 4-5.
5. Закон України «Про захист суспільної моралі» [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1296-15&p=1298471711638549>
6. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи "Бібліотека - XXI" : розпорядження Кабінету міністрів України від 23 груд. 2009 р. № 1579-р // Урядовий кур'єр. - 2010. – № 2. – С. 5-12.
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод зі змінами, внесеними Протоколом N 11 ([994 536](#)) [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII ([2148-08](#)) від 19.10.73 [Електронний ресурс]. – Доступ до документу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043
9. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства // Центри публічного доступу до Інтернету в бібліотеках : документи і матеріали. – К., 2005. – С.16-20. – С. 23-32.
10. Підсумкові документи Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства : Женева, 2003 – Туніс, 2005 [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://apitu.org.ua/wsis>
11. Декларація про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу, прийнята в Глазго / пер. В. С. Пашкової. [Електронний ресурс] - Доступ до документу: <http://ula.org.ua/index.php?id=276&L=0>
12. Маніфест ІФЛА про Інтернет / пер. В. С. Пашкової. – 1 с. [Електронний ресурс] – Доступ до документу : <http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/tinycontent/index.php?id=17>
13. Кодекс етики бібліотекаря: Затверджено конференцією Української бібліотечної асоціації 26 листопада 2013 р. // Доступ до документу: https://ula.org.ua/fileadmin/uba_documents/others_documents/doc_for_ubadoc/Code_of_Professional_Ethics_2013_Edited_Nov26.pdf.
14. Кодекс етики бібліотекаря // Українська бібліотечна асоціація: : документи і матеріали. – К., 2010. – С. 48-49.
15. Загуменна В. В. "Адвокасі" без перешкод: про актуальну проблему сьогодення: потребу вільного та відкритого доступу до інформації / В. В. Загуменна // День. — 2010. — 12 серп. — С. 7. — Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/305762>. — Назва з екрана. ISSN 2076-9326.
16. Загуменна В.В. Адвокація: представлення інтересів бібліотек: посіб. для бібліотекарів за прогр. підвищення кваліфікації / Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистець., Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінгов.центр для бібліотекарів. – К.: „Самміт-Книга”, 2013. – 80 с.
17. Пашкова В.С., Пашков О.М. Інтелектуальна свобода та доступність інформації в демократичному суспільстві. Етика бібліотечного працівника: **посібник для бібліотекарів...** / УБА. Центр безперервної інформаційно-бібліотечної освіти. Головний тренінговий центр для бібліотекарів. - К., 2013. - 96 с.
18. Пашкова В. С. Бібліотеки і реалізація порядку денного ООН до 2030 р.// Бібліотечна планета. – 2017. - № 1. С. 6-9.

Додаткові

1. Вилегжаніна Т.І. Бібліотеки інформаційного суспільства: проблеми, завдання // Бібл. планета. – 2009. – №4. – С.4-5.
2. Інформаційна політика України: європейський контекст : монографія / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. - К. : Либідь, 2007. – 360 с.

3. Каракоз О. О. Бібліотечна цензура в Україні у двадцять роки ХХ століття // Вісн. Кн. палати. – 2004. - №11. - С. 29-33.
4. Конфіденційність // Рекомендації проекту PULMAN. – [К.], 2002. – С.241.
5. Пашкова В. С. Національні бібліотечні асоціації, 1876–2008 : монографія. – Х. : Акта, 2009. – 336 с.
6. Пашкова В. С. Бібліотеки і реалізація порядку денного ООН до 2030 р.// Бібліотечна планета. – 2017. - № 1. С. 6-9.
7. Пашкова В.С. Інтелектуальна свобода та доступ до інформації в бібліотеках: зарубіжний досвід / В. С. Пашкова. – Вид. 2-е доп. – К., 1998. – 70 с.
8. Пашкова В.С. Рівноправний доступ, рівні можливості: еволюція бібліотечного обслуговування громадян із особливими потребами // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2006. - №3. – С. 26-34.
[Електронний ресурс] – Доступ до документу:
<http://www.goethe.de/ins/ua/kie/wis/sbi/pol/uk5648063.htm>
<http://idea.com.ua/forum/viewtopic.php?t=810&highlight=n3y2009&sid=4eabadcb83d8dfe838bb8d9f58b8bd5>
9. Пашкова В. С. Роль професійних бібліотечних об'єднань у визначенні морально-етичних норм професії / В. С. Пашкова // Державна історична бібліотека України : історія, сучасність, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 24-25 верес. 2009 р. – К., 2009. – С. 233-237.
10. Пашкова В.С. Українська бібліотечна асоціація: аналіз реалізації стратегічних напрямів розвитку в 2006-2009 роках / В. С. Пашкова // Вісн. Кн. палати. – 2010. – № 2. – С.19-25.
11. Свобода информации [Электронный ресурс] - Доступ к документу:
<http://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/18091>
12. Свобода інформації як виклик : інтерв'ю з Германом Рьошем [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/wis/sbi/pol/uk5428710.htm>
13. Свобода інформації. Теорія та практика / Р. Карвер, Л. Гамерер, С. Бучанан, Е. Мугедіні, Є. Захаров ; Харків. правозахисна група. – Х., 2005.- 99 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу: <http://eu.prostir.ua/library/1601.html> або: 130 с. [Електронний ресурс]. – Доступ до документу : <http://library.khpg.org/files/docs/foi.pdf>
14. Українська бібліотечна асоціація на Конференції ІФЛІА [Електронний ресурс].- Доступ до документу: <http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/news/article.php?storyid=436>
15. Ярошенко Т.О. Бібліотеки України за відкритий доступ до знань! // Бібл. форум України. – 2009. - №3. Або: Те саме: [Електронний ресурс]. – Доступ до документу:

Посилання на електронні ресурси (не тільки відкриті) на яких розміщено додаткову інформацію щодо дисципліни — повний змістовний матеріал для підсумкового контролю (тести, питання, завдання тощо)- приклади контрольних і екзаменаційних завдань, змістовне тематика рефератів, методичні вказівки по виконанню практичних лабораторних/творчих робіт, тощо).

<http://www.nakkim.edu.ua/nauka/93-vidannya-akademij> - Національна академія керівних кадрів культури мистецтв;

<http://library.nakkim.edu.ua> - електронний каталог Національної академії керівних кадрів культури мистецтв.

<http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського;

<http://nplu.org/> - Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого.

<http://ula.org.ua/> - Українська бібліотечна асоціація.